

Styrdokument

RIKTLINJER FÖR PLACERING AV PENSIONSMEDEL

ANTAGET AV: Kommunfullmäktige
DATUM: 2020-02-27, § 19
GÄLLER FRÅN OCH MED: 2020-02-27
ANSVAR UPPFÖLJNING: Ekonomichef
GÄLLER TILL OCH MED: 2023

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Våra styrdokument

[Normerande]

Policy - Vår hållning, övergripande
Riktlinjer - Rekommenderade sätt att agera
Regler - Absoluta gränser och ska-krav

[Aktiverande]

Strategi - Avgörande vägval och strategiområden från fullmäktigeberedningar
Program - Avgörande vägval och programområden från andra än fullmäktigeberedningar
Plan - Uppdrag, tidsram och ansvar

Innehåll

1. INLEDNING

- 1.1. Bakgrund
- 1.2. Syfte med riktlinjerna

2. MÅLSÄTTNING

- 2.1. Avkastning

3. PLACERINGSREGLER

- 3.1. Tillåtna tillgångsslag
- 3.2. Fördelning mellan tillgångsslag (Strategisk allokering)
- 3.3. Begränsningar av tillgångar per emittent
- 3.4. Övrigt

4. PLACERINGSRESTRIKTIONER

- 4.1. Tillåtna instrument - räntebärande värdepapper
- 4.2. Tillåtna instrument - aktier
- 4.3. Tillåtna instrument - alternativa placeringar

5. REGLER FÖR FÖRVALTNING

- 5.1. Motparter
- 5.2. Förvar
- 5.3. Valutaexponering
- 5.4. Belåning
- 5.5. Extern förvaltare

6. ETISKA HÄNSYN

7. UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING

- 7.1. Syfte
- 7.2. Jämförelseindex/Referensportfölj
- 7.3. Rapportering
- 7.4. Årsredovisning

8. INTERN KONTROLL

- 8.1. Syfte
- 8.2. Förvaltning i egen regi
- 8.3. Förvaltning i extern regi

9. ANSVARSFÖRDELNING

- 9.1. Kommunfullmäktige
- 9.2. Kommunstyrelsen
- 9.3. Ekonomichef

1. INLEDNING

1.1. Bakgrund

Ulricehamns kommun har avsatt medel för tryggnad av kommunens framtida pensionsförpliktelser. Medlen förvaltas i en så kallad "pensionsportfölj". Ett långsiktigt perspektiv som står i överensstämmelse med åtagandets tidshorisont ska eftersträvas i förvaltningen.

1.2. Syfte med riktlinjerna

Syftet med detta styrdokument är att ange riktlinjer för förvaltningen av pensionsportföljen.

I riktlinjerna anges bland annat:

- I vilka tillgångar och med vilka limiter portföljens medel får placeras
- Hur ansvaret för förvaltningen fördelas
- Hur förvaltningen och dess resultat ska rapporteras

2. MÅLSÄTTNING

2.1. Avkastning

Målsättningen är att den långsiktiga avkastningen på pensionsportföljen ska uppgå till minst Konsumentprisindex, KPI, plus tre (3) procentenheter per år, över en rullande femårsperiod.

3. PLACERINGSREGLER

3.1. Tillåtna tillgångsslag

Pensionsportföljens tillgångar får placeras i följande tillgångsslag:

- Räntebärande tillgångar
- Aktierelaterade tillgångar
- Alternativa tillgångar

3.2. Fördelning mellan tillgångsslag (Strategisk allokering)

Tabell 1 anger pensionsportföljens strategiska, långsiktiga fördelning mellan tillgångsslagen. Vid beräkning av vikterna skall tillgångarnas aktuella marknadsvärden användas. Fördelningen ska gälla för den totala portföljen. Portföljen ska normalt vara fullinvesterad. Vid tillfällen då likvida medel kortsiktigt finns i förvaltningen hänförs dessa till tillgångsslaget Räntebärande placeringar.

Tabell 1: Tillgångsslag samt portföljens limiter i %.

Tillgångsslag / Kategorier	Andel i %	
	Lägst	Högst
Räntebärande värdepapper	35	85
Aktier och aktiefonder	15	65
varav		
Svenska	35	70
Utländska	30	65
Alternativa placeringar	0	15

3.3. Begränsningar av tillgångar per emittent

Tillgångar som hänförs till enskild emittent, eller emittenter inom samma koncern, får uppgå till högst tio procent av de totala tillgångarna inom tillgångsslagen räntebärande och aktier. Undantag från denna begränsning görs för placeringar i värdepapper utgivna av, eller garanterade av, svenska staten. Undantag från denna begränsning görs även för placeringar i värdepapper utgivna av Kommuninvest. Dessutom gäller mer restriktiva begränsningar för värdepapper med lägre rating (se tabell 2).

3.4. Övrigt

Fonder

Med fonder menas i dessa riktlinjer fonder i enlighet med Lag (2004:46) om värdepappersfonder, och specialfonder i enlighet med lag (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Strukturerade produkter

Indexobligationer eller så kallade strukturerade produkter innebär en exponering mot specifika marknader (index) eller korgar av tillgångar (t ex utvalda aktier), samtidigt som det nominella kapitalet normalt är skyddat genom garantier från emitterande bank eller institution. Endast strukturerade produkter med ett kapitalskydd om minst 90% får användas. Marknadsvärdet ska räknas in i tillgångsslaget räntebärande och ska vara emitterade i SEK. Optionsdelen, den ej garanterade delen av produkten, får vara i annan valuta om reglerna för valutaexponering i övrigt följs. Det är tillåtet att ta en maximal överkurs om 5% för att erhålla bättre villkor.

Emittent ska vara ett kreditinstitut inom EU, EES eller Schweiz. Vid emissionen ska emittenten ha kreditrating om lägst A- (Standard & Poor´s) eller A3 (Moody´s).

4. PLACERINGSRESTRIKTIONER

4.1. Tillåtna instrument - räntebärande värdepapper

Placeringar i räntebärande värdepapper får ske i följande instrument och med nedan angivna begränsningar.

Räntebärande papper utgivna av följande emittenter:

- Svenska staten och av svenska staten garanterade värdepapper
- Svenska kommuner och landsting samt kommunala bolag med kommunal borgen
- Kommuninvest i Sverige AB
- Banker och bostadsfinansieringsinstitut
- Aktiebolag eller liknande bolagsform i EU, EES eller Schweiz.

Placering får ske i räntebärande värdepapper utgivna i svenska kronor. I det fall investeringen görs inom ramen för fonder får dessa även ha inslag av placeringar i räntebärande värdepapper utgivna i utländsk valuta, under förutsättning att dessa placeringar då valutasäkras till svenska kronor i fonden. Procenttalen i tabell 2 avser andelar av marknadsvärdet för tillgångslaget räntebärande värdepapper.

Fördelning mellan olika kategorier

Tabell 2: Limiter för emittenter av ränterelaterade instrument.

KREDITLIMITER		Durationskategori			Max andel per emittent
		K. 0-1 år	L. 1-3 år	M. 3-5 år	Σ Motpart
		Σ K till M	Σ L till M	M	-
<u>Ratingkategori</u>					
A. Stater, kommuner el. motsv. med AAA / Aaa	Σ A till F	100%	100%	100%	100%
B. Värdepapper med rating om lägst AAA / Aaa	Σ B till F	100%	100%	90%	25%
C. Värdepapper med rating om lägst AA- / Aa3	Σ C till F	100%	90%	75%	20%
D. Värdepapper med rating om lägst A- / A3	Σ D till F	90%	60%	50%	15%
E. Värdepapper med rating om lägst BBB- / Baa3	Σ E till F	45%	35%	25%	10%
F. Värdepapper med rating lägre än BB- / Ba3	F	25%	20%	15%	5%

- 1) Rating enligt ratinginstituten Standard & Poor´s, Fitch eller Moody´s. En rating är en bedömning av sannolikheten att den kreditriskvärderade skulden kommer att återbetalas inom utsatt tid. Ratingen är avsedd att ge investerare information om låntagares kreditvärdighet.
- 2) Placering i värdepapper emitterade av Ulricehamns kommun eller närstående bolag är inte tillåtet.

Ränterisk (Duration)

Pensionsmedelsförvaltningens innehav av räntebärande värdepapper ska ha en duration på normalt tre år. Durationen får variera mellan lägst sex månader och högst fem år beroende på aktuell situation på finansmarknaden.

4.2. Tillåtna instrument - aktier

Placeringar får ske i följande instrument och med nedan angivna begränsningar.

- Placeringar får ske i aktier vilka är upptagna till handel på auktoriserad börs eller reglerad marknad, eller som förväntas noteras på sådan börs inom kort och som står under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande organ inom EU, EES eller i Schweiz.
- Placeringar ska göras med god spridning mellan företag, branscher och geografiska områden.
- Handel får endast förekomma i aktier med tillfredsställande likviditet.
- Placeringar i aktier får ske genom förvärv av andelar i fonder under förutsättning att fondens placeringsinriktning i allt väsentligt överensstämmer med reglerna i detta styrdokument. Fonderna ska stå under tillsyn av myndighet i EU-land, EES-land eller Schweiz.

4.3. Tillåtna instrument - alternativa placeringar

Med traditionella investeringsformer menas långa innehav (fysiska köp) i börsnoterade aktier och räntebärande värdepapper, direkt eller genom fonder. I modern kapitalförvaltning försöker man kombinera traditionella tillgångsslag med s.k. alternativa placeringar i syfte att minska den totala risken (volatiliteten) i portföljen och höja avkastningen. Alternativa placeringar har låg korrelation till traditionella tillgångsslag, d v s uppvisar ett annat avkastningsmönster, vilket är positivt för den totala portföljen.

Exempel på alternativa placeringar är hedgefonder, onoterade aktier (s.k. Private Equity), råvaror, valutor och reattillgångar (ex skog, mark, produktionsanläggningar).

Godkända instrument inom tillgångsslaget *alternativa placeringar* är:

- Hedgefonder med god likviditet
- Private Equityfonder med god likviditet
- Råvarufonder med god likviditet

God likviditet betyder att produkten normalt ska ha åtminstone månatlig handel.

Hedgefonder har oftast sämre likviditet än andra fonder.

Ingen enskild hedgefond får utgöra en större andel än 5% av den totala portföljen.

5. REGLER FÖR FÖRVALTNING

5.1. Motparter

Godkända motparter vid transaktioner med portföljens tillgångar är värdepappersinstitut som har Finansinspektionens tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn, enligt lagen om värdepappersmarknaden 2 kap 1 § (2007:528).

Vid investering i fonder gäller att fondbolag ska ha tillstånd från Finansinspektionen, eller motsvarande myndighet inom EU, EES eller Schweiz.

5.2. Förvar

Pensionsportföljens tillgångar ska förvaras hos värdepappersinstitut med Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapper för förvaring, enligt lagen om värdepappersmarknaden (2007:528).

5.3. Valutaexponering

Placering av pensionsportföljens tillgångar kommer delvis att ske i andra valutor än SEK. Det är en naturlig del av riskspridningen i en portfölj.

5.4. Belåning

Tillgångarna i det förvaltade kapitalet får inte belånas. Räntor och utdelningar eller motsvarande avkastning på fondens tillgångar ska återinvesteras.

5.5. Extern förvaltare

Pensionsportföljen kan förvaltas internt eller externt och som specialist- eller blandmandat.

Extern förvaltares behörighet

Förvaltaren ska:

- ha finansinspektionens tillstånd för förvaltning av någon annans finansiella instrument enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, *eller*
- vara ett institut i annat EU-land, EES eller Schweiz, som har tillstånd motsvarande det som anges ovan och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ, *eller*
- vara investeringsrådgivare som inför varje investeringsbeslut inhämtar kommunens godkännande.

Vid beslut att anlita extern förvaltare/investeringsrådgivare av hela eller delar av pensionsportföljens tillgångar ska sådant uppdrag grundas på skriftligt avtal där förvaltaren bl.a. åtar sig att följa de riktlinjer som anges i detta styrdokument.

6. ETIK OCH HÅLLBARHET

Kommunen ska ta hänsyn och visa ansvarsfullhet i sina placeringar.

Direkta placeringar ska inte ske i företag vars omsättning i väsentlig omfattning härrör från produktion och distribution av tobak, alkohol, kommersiell spelverksamhet, krigsmateriel och pornografi.

Direkta placeringar får inte heller ske i företag vars huvudsakliga verksamhet är utvinning av fossila bränslen. Placeringar ska vidare undvikas i företag som på annat sätt är inblandade i framställningen av fossila bränslen genom t.ex. produktion och prospektering.

Vidare ska direkta placeringar inte ske i företag som kan kopplas till kränkningar av internationella normer för mänskliga rättigheter och arbetsrätt. De internationella normer som avses är i första hand FN:s deklaration för mänskliga rättigheter, FN:s barnkonvention och ILO:s konventioner om arbetsrätt. Dessa normer innebär t ex att företagen i sin verksamhet inte får acceptera diskriminering eller barnarbete.

Olika fonder kan ha något annorlunda utformade riktlinjer för etik och hållbarhet än de som anges ovan. Det ska därför vara möjligt att placera i fonder som inte fullt ut uppfyller de krav som fastställs i dessa riktlinjer. Vid indirekta placeringar i fonder, såväl aktiva fonder som indexfonder, så ska ambitionen vara att fonden har en placeringsinriktning som så långt som möjligt uppfyller de krav som anges ovan. Detta kan t.ex. ske genom att fondbolaget skrivit på FNs PRI, Principles for Responsible Investment, eller själva tagit fram motsvarande riktlinjer.

7. UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING

7.1. Syfte

Rapporteringens syfte är att löpande informera om portföljens resultat, dels i förhållande till jämförelseindex, dels i relation till de uppsatta målen. Som vägledning har skapats ett jämförelseindex (tabell 3) som tar hänsyn till tillåtna tillgångslag och portföljens normalvikt.

7.2. Jämförelseindex/Referensportfölj

Tabell 3: Tillgångslag och dess jämförelseindex för skapande av en referensportfölj

Tillgångslag / Kategorier	Index	Andel i %
Aktier och aktiefonder		
Svenska aktier	SIX PRX	15%
Utländska	MSCI All Country World Index SEK	15%
Räntebärande värdepapper	50% OMRX T-Bond & 50% OMRX T-Bill	70%

7.3. Rapportering

Ekonomichefen ansvarar för rapporter som minst innehåller nedanstående uppgifter:

- Tillgångarnas marknadsvärde, totalt och per instrument.
- Pensionsportföljens avkastning från årets början. Avkastning ska redovisas i absoluta tal och jämfört med referensportföljen.
- Genomsnittlig räntebindningstid (duration) för räntebärande värdepapper
- Eventuella avvikelser från placeringsreglerna i dessa riktlinjer inklusive etiska regler, avvikelsernas orsak samt vidtagna åtgärder
- Eventuella rapporter om onormala händelser i placeringsverksamheten, händelsens orsak samt vidtagna åtgärder
- Större förändringar i innehavet

Ovanstående ska rapporteras till kommunstyrelsen tertialvis.

8. INTERN KONTROLL

8.1. Syfte

Den interna kontrollen ska säkerställa att kapitalförvaltningen sker inom ramen för fastställda riktlinjer samt förebygga avsiktliga eller oavsiktliga fel i de administrativa rutinerna.

8.2. Förvaltning i egen regi

Placeringar och administration ska utföras av olika personer inom förvaltningen.

Skriftligt beslutsunderlag ska upprättas för alla placeringar och andra affärer inför varje avslut.

Dokumentation av alla affärshändelser ska sparas som räkenskapsmaterial och som underlag till rapporteringen av delegationsbeslut.

Alla personer i förvaltningen som deltar i arbetet med pensionsportföljsförvaltningen ska omedelbart rapportera onormala händelser inom placeringsverksamheten till kommunchef.

8.3. Förvaltning i extern regi

Vid avtal med extern förvaltare ska det säkerställas att den interna kontrollen i extern förvaltning uppfyller minst samma krav som dessa riktlinjer ställer vid förvaltning i kommunens regi.

Ekonomifunktionen ska löpande stämma av bokförda affärer och redovisade innehav av värdepapper mot avräkningsnotor från den externa förvaltaren.

Varje månad ska ekonomifunktionen följa upp att den externa förvaltningen följer de placeringsregler som anges i förvaltningsavtalet.

9. ANSVARSFÖRDELNING

9.1. Kommunfullmäktige

Det är kommunfullmäktige som har det yttersta ansvaret för förvaltningen av pensionsportföljen och ska fastställa föreskrifter för förvaltningen, i enlighet med kommunallagen.

9.2. Kommunstyrelsen

Det är kommunstyrelsens ansvar att:

- Besluta om eventuell extern diskretionär förvaltning av hela, eller delar av, pensionsportföljen.
- Följa pensionsportföljens utveckling i enlighet med detta styrdokument
- Vid behov föreslå uppdatering av dessa riktlinjer

9.3. Ekonomichef

Det är ekonomichefens ansvar att operativt ansvara för förvaltningen av pensionsmedel. Det omfattar ansvar för att:

- Angivna riktlinjer efterlevs, samt att finansiella avtal och transaktioner sker inom angivna ramar.
- Vid behov initiera och utarbeta förslag till uppdatering av riktlinjerna.
- Företräda kommunen gentemot externa motparter.
- Vid behov genomföra upphandling och utvärdering av extern förvaltare och/eller investeringsrådgivare.
- Tertialvis rapportera till kommunstyrelsen.
- I övrigt rapportera omständigheter som påverkar förvaltningen av pensionsportföljen till kommunstyrelsen.